

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF JOSEPH R. MICALLEF
ONOR. IMĦALLEF TONIO MALLIA**

Seduta ta' nhar l-Erbgħa, 21 ta' Lulju, 2021.

Numru 12

Ċitazzjoni numru 251/06/1 AF

J&C Contractors Limited u b'digriet tal-Qorti tal-14 ta' Frar, 2007, il-Qorti laqgħet it-talba u tordna li fejn hemm 'Contractors' isir 'Contracts'

v.

Paul Debattista u b'digriet tal-Qorti tal-4 ta' Mejju, 2006, ġie kġamat fil-kawża John Debattista, u b'digriet tal-Qorti tas-6 ta' Ġunju, 2006, ġie kkonfermat John Debattista bħala kuratur biex jirrapreżenta lill-assenti huħ Paul Debattista, u b'digriet tal-Qorti tat-22 ta' Jannar, 2009, ġiet kġamata fil-kawża MDP Limited, kif ukoll b'digriet tat-12 ta' Frar, 2009, ġiet kġamata fil-kawża s-soċjeta` Medart Limited

Il-Qorti:

1. Dawn huma żewġ appelli mressqa wieħed minn kull parti minn sentenza mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-14 ta' Marzu, 2016

(minn issa 'l hemm imsejha "is-sentenza appellata"), fil-kawża fl-ismijiet fuq imsemmija, li biha u għar-raġunijiet hemm imfissra, dik il-Qorti filwaqt li laqgħet l-ewwel eċċezzjoni tal-preskrizzjoni mressqa mill-kumpaniji msejha fil-kawża, ċaħdet l-eċċezzjonijiet tal-konvenut Paul Debattista; laqgħet l-ewwel talba u sabet li l-imħarrek Paul Debattista kiser il-kundizzjonijiet tal-kuntratt ta' appalt li jgħib id-data tat-22 ta' Marzu, 2005; laqgħet it-tieni talba u ħassret l-istess kuntratt ta' appalt; laqgħet it-tielet talba limitament u sabet li l-imħarrek Paul Debattista kellu jhallas lill-kumpanija attriċi l-ammont ta' Lm2,628.11 (li jgħibu sitt elef mija u tlieta u għoxrin ewro u ħamsin ċenteżmu (€6,123.50) fi flus tal-lum); laqgħet ir-raba' talba limitament u kkundannat lill-imħarrek Paul Debattista jhallas l-imsemmi ammont lill-kumpanija attriċi; laqgħet il-ħames talba limitament u sabet li l-kumpanija attriċi garrbet danni fl-ammont ta' Lm6,054.80 (li jgħibu €14,107.68 erbatax-il elf mija u seba' ewro u tmienja u sittin ċenteżmu (€14,107.68) fi flus tal-lum); laqgħet is-sitt talba limitament u kkundannat lill-imħarrek Paul Debattista jhallas l-imsemmi ammont lill-kumpanija attriċi bħala danni likwidati minnha mgarrbin; u ċaħdet it-talbiet rikonvenzjonali kollha mressqa mill-mħarrek Paul Debattista, filwaqt li ordnatlu jhallas l-ispejjeż kollha tal-kawża;

2. Fl-att li bih fetħet il-kawża, il-kumpanija attriċi tgħid li fil-kapaċita` tagħha ta' kuntrattur, daħlet fuq kuntratt ta' appalt mal-imħarrek Paul Debattista. Irriżulta li l-imħarrek ma kellux il-permessi meħtieġa biex

jagħmel l-iżvilupp mertu tal-kawża. Tgħid li meta kienet fuq il-lant tax-xogħol, ġiet imwaqqfa mill-Awtoritajiet milli tkompli bix-xogħol sakemm inħarġu l-permessi ta' żvilupp. Billi ma ġietx mitluba tkompli bix-xogħlijiet, trid ixxolji l-ftehim milħuq bejnha u l-imħarrek, u tingħata kumpens kemm bil-ħlas tal-bilanċ tax-xogħlijiet li laħqet wettqet qabel twaqqfet mix-xogħol u kif ukoll bil-kumpens għad-danni mġarrba minnha;

3. Illi billi l-imħarrek kien nieqes minn Malta¹, b'digriet tal-4 ta' Mejju, 2006, issejjaħ fil-kawża John Debattista (hu l-imħarrek) li bi Tweġiba Maħlufa tiegħu tad-9 ta' Ġunju, 2006, laqa' għall-azzjoni attriċi billi, b'mod preliminari, qal li ladarba hu ma kienx parti fuq il-kuntratt ta' appalt, kellu jinħeles mill-ħarsien tal-ġudizzju. Fil-mertu u fil-kwalita` tiegħu li jidher għal ħuh l-imħarrek assenti, laqa' billi qal li t-talbiet attriċi ma kinux mistħoqqa u li l-ammont mitlub ma kienx dovut, minħabba li l-kumpanija attriċi kellha tagħmel tajjeb għad-danni li ġarrbu;

4. Illi John Debattista fil-kwalita` tiegħu ta' kuratur ta' ħuh Paul Debattista, ressaq kontro-talba li fiha u għar-raġunijiet imfissra, talab li l-kumpanija attriċi rikonvenzjonata tinstab ħatja ta' abbandun tal-appalt u li tagħmel tajjeb għad-danni li ġarrbu biex temmew ix-xogħlijiet u billi qabbdu kuntratturi oħrajn biex itemmuhom;

¹ Ara Nota f'paġ. 24 tal-proċess

5. Illi l-kumpanija attriċi rikonvenuta laqgħet għar-rikonvenzjoni bi Tweġiba tal-5 ta' Lulju, 2006, li biha warrbet it-talbiet rikonvenzjonali u qalet li r-relazzjoni tagħha kienet mal-imħarrek Paul Debattista u mhux mal-kumpaniji Medart Limited u MPD Limited. Żiedet tgħid ukoll li kellha raġunijiet tajba biex ma tkomplix fil-ftehim tal-appalt u ċaħdet li kkawżat danni lill-imħarrek;

6. Illi fil-mori tal-kawża, il-kumpanija attriċi sejġet fil-kawża lill-kumpaniji MPD Limited u Medart Co.Ltd, li bi Tweġibiet separati, waħda tat-28 ta' April, 2009, u l-oħra tat-22 ta' Mejju, 2009, laqgħu għat-talbiet attriċi billi qalu li, fil-konfront tagħhom, l-azzjoni ewlenija waqgħet bil-preskrizzjoni tas-sentejn skond l-Artikolu 2149(a) tal-Kodiċi Ċivili. Fil-mertu, laqgħu billi tefgħu l-ħtija fuq il-kumpanija attriċi li abbandunat il-kuntratt u kkontestaw ix-xilja tad-danni mġarrba;

7. Illi biex waslet għas-sentenza appellata, l-ewwel Qorti għamlet il-konsiderazzjonijiet li ġejjin:

"Ikkonsidrat:

"Illi l-fatti li taw lok għal din il-vertenza huma dawn:

"Fit-22 ta' Marzu 2005² sar ftehim ta' appalt bejn Paul Debattista (magħruf bħala s-sid) u Joe Chetcuti f'isem J&C Contractors Ltd (magħruf bħala l-kuntrattur) li kien jirrigwarda l-bini ta' blokka kummerċjali konsistenti fi tlett sulari taħt il-livell tat-triq u tlett sulari oħra f'fuq mit-triq. Ix-xogħlijiet kellhom jiġu esegwiti fis-sit magħruf bin-numri 126, 126a u 127 fi Pjazza Paola, Raħal Ġdid. Ġara li fl-10 ta' Ġunju

² Kuntratt ta' appalt esebit a fol 5-10 tal-proċess

2005, waqt li kien għaddej ix-xogħol taħt id-direzzjoni tal-perit inkarigat, inħarget enforcement notice mill-MEPA u l-kuntrattur (is-soċjetà attriċi) ġie ordnat jiegħaf mix-xogħol.

“Is-soċjetà attriċi fir-rikors ġuramentat tagħha tispjega li in segwitu għall-enforcement notice, fejn kellha twaqqaf ix-xogħlijiet li kienet qegħda tagħmel, hija qatt ma ngħatat struzzjonijiet mill-periti sabiex tkompli bix-xogħlijiet. Issostni li l-konvenut kiser il-kundizzjonijiet tal-kuntratt: fl-ewwel lok għaliex ma kellux il-permessi rikjesti mill-awtoritajiet konċernati fir-rigward tax-xogħlijiet li huwa inkarigaha biex tesegwixxi, u fit-tieni lok għaliex naqas li jhallas entro t-terminu miftiehem il-prezz bilanċjali tax-xogħlijiet li kienu ġew esegwiti (fl-ammont ta’ Lm3,500). Hija tispjega li in oltre bħala konsegwenza ta’ dan kollu hija sofriet danni sostanzjali fl-ammont ta’ Lm7982.80.

“Il-konvenut da parti tiegħu jsostni li l-ebda ammont ma hu dovut lis-soċjetà attriċi, u dan għaliex kienet is-soċjetà attriċi li kkaġunat danni lilu. Fil-fatt huwa fir-risposta ġuramentata tiegħu ipprevalixxa ruħu mill-fakolta li tagħtih il-liġi sabiex iressaq kontro-talba fejn jilmenta li kienet is-soċjetà rikonvenzjonata li ikkaġunatlu d-danni meta “abbandunat” il-kuntratt ta’ appalt li kellha miegħu u għalhekk talab li tiġi kkundanata tħallas id-danni likwidati occorrendo bl-opera ta’ periti nominandi.

“Din il-qorti ser tibda biex tikkunsidra l-eċċezzjonijiet preliminari.

“L-eċċezzjoni preliminari tal-kjamat fil-kawża John Debattista proprio:

“Fl-4 ta’ Mejju 2006 John Debattista ġie kjamat fil-kawża f’ismu proprju u xahar wara, fis-6 ta’ Ġunju 2006 ġie kkonfermat bħala kuratur biex jirrappreżenta lill-assenti f’ih Paul Debattista.

“John Debattista proprio eċċepixxa preliminarjament illi huwa mhux il-leġittimu kontradittur u għandu jiġi liberat mill-osservanza tal-ġudizzju stante li huwa mhux parti għall-kuntratt ta’ appalt tat-22 ta’ Marzu 2005, li huwa mertu tal-kwistjoni odjerna.

“Din il-qorti ssib li din l-eċċezzjoni ta’ John Debattista hija fil-fatt fondata għaliex il-kuntratt in kwistjoni sar propju bejn f’ih Paul Debattista u Joe Chetcuti f’isem J & C Contractors Ltd u għaldaqstant John Debattista f’ismu proprju ma għandu l-ebda relazzjoni ġuridika mas-soċjetà rikorrenti.

“L-eċċezzjonijiet preliminari tas-soċjetà rikonvenzjonata J & C Contractors Ltd għall-kontro-talba ta’ John Debattista bħala kuratur ta’ f’ih Paul Debattista:

“Is-soċjetà J & C Contractors Ltd eċċepiet fl-ewwel (1) lok li hija m’għandha l-ebda relazzjoni ġuridika mas-soċjetajiet Medart u MPD Ltd stante li hija qatt ma trattat jew innegożjat magħhom, u l-konvenut

rikonvenzjonant qatt ma nformaha li l-proprjetà hija ta' dawn is-soċjetajiet anzi dejjem ippreżenta ruħu flimkien ma' Paul Debattista fil-kwalità personali tagħhom.

“Eċċepiet ukoll fit-tieni lok (2) li kemm-il darba l-proprjetà u l-proġett in kwistjoni jappartjenu lil dawn iż-żewġ soċjetajiet, il-kontro-talba hija bla bażi ġuridika stante li Paul Debattista f' ismu proprju m'għandux locus standi f' dawn il-proċeduri.

“Jidher li dawn l-eċċezzjonijiet tqajmu peress li fid-dikjarazzjoni ġuramentata tar-risposta ġuramentata tiegħu għar-rikors ġuramentat tas-soċjetà J & C Contractors Ltd, John Debattista proprio et nomine spjega li s-sidien tal-fondi 126, 126a u 127 Pjazza Paola, Raħal Ġdid (fejn kellha tinbena l-blokka kummerċali mertu tal-kawża) hija proprjetà tas-soċjetajiet MPD Ltd u Medart Ltd. Spjega li dawn is-soċjetajiet jappartjenu lill-aħwa Debattista iżda filwaqt li hu (John) huwa azzjonista, ħuh Paul huwa s-segretarju u mhux azzjonista. Fil-kontro-talba qal li Paul Debattista kien ġie inkarigat mis-soċjetajiet Medart Ltd u MPD Ltd sabiex imexxi x-xogħol ta' kostruzzjoni fil-fondi 126, 126a u 127.

“Din il-Qorti però tosserva li irrispettivament minn ta' min hija l-proprjetà li qegħda tiġi żviluppata, il-kuntratt tal-appalt sar bejn is-soċjetà J & C Contractors Ltd u Paul Debattista personalment. Di più fuq il-kuntratt Paul Debattista ġie indikat bħala “s-Sid”. Kif korrettement issostni s-soċjetà J & C Contractors Ltd hija m'għandha l-ebda relazzjoni ġuridika mas-soċjetajiet MPD Ltd u Medart Ltd iżda ma' Paul Debattista. Però l-kontro-talba effettivament hija magħmula minn John Debattista f'isem ħuh Paul Debattista u mhux minn dawn is-soċjetajiet u għalhekk l-ewwel eċċezzjoni tas-soċjetà J & C Contractors Ltd (li hija m'għandha l-ebda relazzjoni ġuridika mas-soċjetajiet Medart u MPD Ltd) hija irrilevanti.

“Daqstant ieħor hija irrilevanti t-tieni eċċezzjoni tagħhom li kemm-il darba l-proprjetà u l-proġett in kwistjoni jappartjenu lil dawn iż-żewġ soċjetajiet, il-kontro-talba hija bla bażi ġuridika stante li Paul Debattista f'ismu proprju m'għandux locus standi f' dawn il-proċeduri. Anke jekk Paul Debattista mhux is-sid tal-proprjetà iżda kien biss inkarigat mis-soċjetajiet MPD Ltd u Medart Ltd biex imexxi l-proġett ta' kostruzzjoni, ir-relazzjoni ġuridika ta' J & C Contractors hija ma' Paul Debattista personalment u għalhekk il-kontro-talba li saret minnu u li hija bbażata fuq il-kuntratt li kellu ma' J & C Contractors hija korretta. Huwa fil-fatt għandu locus standi f'dawn il-proċeduri, kemm bħala konvenut u kif ukoll bħala rikonvenzjonant.

“L-eċċezzjonijiet preliminari tas-soċjetajiet kjamati fil-kawża MPD Ltd u Medart Ltd:

“Kemm is-soċjetà MPD Ltd (li ġiet kjamata fil-kawża fit-22 ta' Jannar 2009) u kif ukoll is-soċjetà Medart Ltd (li ġiet kjamata fil-kawża fit-12 ta'

Frar 2009) it-tnejn eċċipew il-preskrizzjoni tal-azzjoni fil-konfront tagħhom abbażi tal-Artikolu 2149(a) tal-Kodiċi Ċivili.

“Dan l-Artikolu 2149 jistipula hekk:

“L-azzjonijiet hawn taħt imsemmija jaqgħu bi preskrizzjoni bl-egħluq ta’ sentejn:

(a) l-azzjonijiet tal-bennejja ta’ bastimenti jew bċejjeċ oħra tal-baħar, u tal-kuntratturi ta’ bini ieħor jew ta’ xogħlijiet oħra ta’ injam, ġebel, jew materjal ieħor, għall-opri maħdumin minnhom jew għall-materjali li jfornu:

.....”

“Jidher li t-talbiet attriċi fil-konfront tas-soċjetajiet MPD Ltd u Medart Ltd in kwantu jirrigwardaw il-ħlas għax-xogħlijiet esegwiti minnha huma fil-fatt preskritti abbażi ta’ dan l-artikolu għaliex għaddew iktar minn sentejn bejn meta dawn ġew dovuti lis-soċjetà attriċi (il-kuntrattur) u meta hija fittxet lill-imsemmija soċjetajiet.

“Għar-rigward tal-mertu, tqum il-kwistjoni dwar min kien jaħti għall-fatt li waqfu x-xogħlijiet u dwar x’ danni huma dovuti lil min.

“It-teżi tas-soċjetà attriċi hija li t-tort kien tal-konvenut għaliex ma kienx kiseb il-permessi neċessarji mill-awtoritajiet konċernati u għalhekk bħala konsegwenza ta’ dan hija kienet kostretta li tieqaf mix-xogħlijiet u għalhekk (barra l-ħlas li fadlilha tiegħu tax-xogħol li għamlet) għandha titħallas tad-danni konsegwenzjali. Il-konvenut invece jsostni li kienet is-soċjetà attriċi li “abbandunat” ix-xogħol u li konsegwentement għandu jitħallas tad-danni li sofra bħala riżultat ta’ tali abbandun.

“Din il-qorti eżaminat bir-reqqa l-verżjonijiet tal-kontendenti u tax-xhieda tagħhom f’dan ir-rigward:

- Omissis -

“Din il-Qorti wara li rat il-provi kollha mressqa tagħmel is-segwenti osservazzjonijiet u kunsiderazzjonijiet:

“- Irrispettivament minn ta’ min hi il-proprjetà in kwistjoni, il-ftehim ta’ appalt tat-22 ta’ Marzu 2005 ġie ffirmat bejn is-soċjetà J & C Contractors Ltd u Paul Debattista u għalhekk ir-relazzjoni ġuridika hija bejniethom. Fis-sentenza mogħtija fil-5 ta’ Ottubru 2001 fil-kawża “Bonsons Ltd vs AIC Catherine Galea”, il-Qorti tal-Appell irriferiet għad-deċiżjoni tagħha mogħtija fis-6 ta’ Ottubru 1999 fl-ismijiet “Lawrence Formosa nomine et nomine vs Silvio Felice” fejn kienet irriteriet illi:

“Il-kuntratt ta’ l-appalt ma jista’ jiġi bl-ebda mod relatat mal-proprjetà tal-fond li fih ix-xogħolijiet kellhom jiġu, kif fil-fatt ġew, esegwiti. Gustament allura l-ewwel Qorti kkonsidrat illi salv prova kuntrarja r-relazzjoni

guridika li tinħoloq bi ftehim ta' appalt, kienet wahda personali mhux relatata mal-fond u konsegwentement il-presunzjoni "iuris tantum" kellha tkun illi min jikkuntratta kien qiegħed jikkuntratta f'ismu personalment. Prova kuntrarja naturalment kellha tispetta lill-persuna li kien qed jidher f'isem u ghan-nom ta' persuna ohra. Dan mhux biss kellu jipprova li hu kien qiegħed jaġixxi bhala mandatarju ta' haddiehor imma wkoll kellu jipprova illi tali fatt kien gie a konoxxenza tal-persuna li magħha ikun qiegħed jikkuntratta u dana sal-mument meta l-ftehim ikun gie finalizzat".

"Fil-każ odjern Joseph Chetcuti, id-direttur tas-soċjetà attriċi xehed illi fiż-żewġ laqgħat li kienu saru għand il-perit qabel ma gie ffirmat il-kuntratt ta' appalt u sakemm fil-fatt gie ffirmat il-kuntratt "deher Paul Debattista u qatt ma ssemma li huwa kien qiegħed jaġixxi għan-nom ta' xi ħadd ieħor jew kumpaniji tiegħu." Fil-fatt anke fuq il-kuntratt tal-appalt gie indikat bħala "s-sid".

"- Fost affarijiet oħra fil-kuntratt ta' appalt gie miftiehem li x-xogħol kellu jitlesta fi żmien sitt (6) xhur minn meta jinbeda x-xogħol u li jekk ix-xogħol ikollu jieqaf għal raġunijiet għajr dik tal-maltemp l-ordni biex jitkompla x-xogħol tiġi maħruġa mill-perit bil-miktub.

"- Gie miftiehem ukoll li Paul Debattista kellu jħallas lil J & C Contractors Ltd il-kont kif maħruġ mill-perit sa mhux aktar tard minn 30 jum mid-data tal-kont.

"- Ix-xogħol beda' f' April 2005 u twaqqaf fl-10 ta' Ġunju 2005 għaliex ma kienx kopert bil-permessi neċessarji. Kien imbagħad seba' (7) xhur wara, u cioé fit-12 ta' Jannar 2006 li l-pjanti ġew approvati. Tul dan iż-żmien (kuntrarjament għal dak li jsostni l-konvenut Paul Debattista) s-soċjetà konvenuta kienet kostretta mill-awtoritajiet li ma tesegwixxix ix-xogħlijiet skont kif miftiehem fil-kuntratt.

"- Erbat (4) ijiem qabel ma ħarġu l-permessi (u cioé wara li s-soċjetà attriċi kien ilha wieqfa intortament għal seba' (7) xhur) is-soċjetà attriċi kienet ħadet id-deċiżjoni li tieqaf definittivament u fil-fatt żarmat it-tower crane. Sa tali data qatt ma ngħatat struzzjonijiet mill-periti inkarigati mix-xogħlijiet sabiex tkompli bix-xogħol skont kif provdut ai termini tal-Artikolu 4 tal-kuntratt ta' appalt.

"- Fil-fehma ta' din il-Qorti tenut kont taċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ din id-deċiżjoni tas-soċjetà attriċi li żżarma l-crane u tieqaf definittivament ma tammontax għal "abbandun" da parti tas-soċjetà attriċi u tqis invece li tali aġir kien ġustifikat. Dan qed jingħad għal żewġ raġunijiet:

"i fl-ewwel lok għaliex ix-xogħol ta' tqattiegħ li sar qabel ma daħlet fix-xena s-soċjetà attriċi kien jinvolvi biċċa art li ma kinitx koperta bil-permessi u b'konsegwenza ta' dan inħarġet l-enforcement notice li waqqfet lis-soċjetà attriċi milli tkompli tesegwixxi x-xogħlijiet mifthemma. Dan ifisser li Paul Debattista naqas milli jonora l-parti tiegħu tal-ftehim

li jipprovdi lis-soċjetà attriċi bil-lant tax-xogħol adegwat sabiex hija tesegwixxi x-xogħol skont il-kuntratt. Anke jekk ir-raġuni għaliex is-soċjetà attriċi effettivament żarmat il-crane fil-bidu ta' Jannar 2006, (fit jiem biss qabel ma nħarġu l-permessi) jidher li kienet prinċipalment minħabba l-kwistjoni li inqalgħet fuq il-ħlas tal-kera tal-crane, xorta jista' jiġi argumentat illi abbażi tal-massima "inademplenti non est adimplendum" hija ma kienitx mistennija tistenna indefinitivament sabiex joħroġu l-permessi biex tkun tista' tonora l-parti tagħha tal-ftehim ladarba l-lant tax-xogħol ma kienx disponibbli għaliha kif suppost kien, abbażi tal-ftehim tal-appalt. Fil-fatt jiġi osservat li l-perjodu ta' waqfien (7 xhur) kien itwal mill-perjodu li fih kellhom jibdew u jintemmu x-xogħlijiet (6 xhur). Issir referenza għas-sentenza tal-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili mogħtija fil-kawża fl-ismijiet "Carmelo sive Charles Sacco vs Penza Construction Ltd"³ fejn il-qorti insenjat hekk:

"Kif drabi ohra gie ritenut "l-appaltant li jqiegħed lill-appaltatur f'posizzjoni li dan ma jkunx jista' jesegwixxi l-kuntratt ikun qiegħed ixolji l-kuntratt ta' l-appalt daqs kemm kieku jkun keċċa lill-appaltatur" (Kollez. Vol. XLVI P I p 443);"

"ji fit-tieni lok għaliex fir-rigward tal-ewwel kont maħruġ mill-perit fl-4 ta' Lulju 2005 fl-ammont ta' Lm21,417.11 baqa' bilanċ ta' Lm1417.11 u skont l-Artikolu 5 tal-kuntratt ta' appalt, Debattista obbliga ruħu li jħallas il-kont kif maħruġ mill-perit sa mhux aktar tard minn 30 jum u "F'każ li dan ma jsirx, il-kuntrattur ikollu dritt jieqaf milli jkompli x-xogħol." Il-bilanċ baqa' qatt ma tħallas. Il-konvenut fis-sottomissjonijiet tiegħu⁴ jargumenta li huwa ħallas 80% mill-ewwel kont skont il-ftehim. Il-ftehim però ma jgħid li Paul Debattista kellu jħallas 80% mill-kont iżda jgħid invece li s-soċjetà attriċi kienet intitolata li tircievi pagamenti akkont ta' 80% tal-valur tax-xogħlijiet attwalment imqiegħda skont il-kontijiet tax-xogħol maħruġa mill-perit. Dan ifisser li setgħu joħroġu kontijiet fir-rigward ta' 80% tal-valur tax-xogħlijiet u mhux li l-konvenut kellu jħallas 80% mill-kontijiet. Fil-fatt aktar 'l isfel fil-klawsola numru 5 huwa obbliga ruħu "li jħallas lill-kuntrattur il-kont **kif maħruġ mill-perit** sa mhux aktar tard minn tletin ġurnata wara d-data tal-kont" u fin-nuqqas ta' dan il-kuntrattur ikollu dritt jieqaf mix-xogħol. (enfasi tal-qorti).

"- Dwar il-crane u l-argument tal-konvenut li qatt ma kien hemm ftehim fuqu, din il-qorti tirreferi għax-xiehda ta' Joseph Chetcuti (li hija kkorroborata minn Raymond Gauci, d-direttur stess tas-soċjetà Y & P Marketing (Malta) Ltd, is-soċjetà li mingħandha kera t-tower crane in kwistjoni. Jirriżulta li fiż-żmien li x-xogħol kien wieqaf, kemm Joseph Chetcuti u kif ukoll Paul Debattista kienu marru personalment ikellmu lil Raymond Gauci. Gauci fl-affidavit tiegħu jgħid li "Dak in-nhar Paul Debattista beda' jargumenta miegħi sabiex innaqqas il-kera tal-crane diment li l-crane kien wieqaf mix-xogħol....Paul Debattista quddiem, lil Joe Chetcuti għan-nom ta' J & C Contractors Ltd kien wegħdu li sakemm il-crane kien ser idum wieqaf kien ser jagħmel tajjeb għall-kera

³ Deċiża mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili fit-18 ta' Frar 2004, Imħallef Philip Sciberras.

⁴ Nota ta' sottomissjonijiet tal-konvenut Paul Debattista, fol 639 et seq

tiegħu hu. Kien wara li saret dina d-dikjarazzjoni verbali minn Paul Debattista li jiena aċċettajt li nnaqqas il-kera minn Lm150 għal Lm140 fil-ġimgħa (VAT mhux inkluż, f'liema każ il-VAT kellu ukoll ikun miżjud) u dana għall-perjodu kemm idum wieqaf ix-xogħol, iżda bil-kundizzjoni li jiena dejjem naf lil J & C Contractors Ltd u mhux lil Debattista għall-ħlas tal-kera.” Dan kollu jikkonferma li l-kera tal-crane kien bil-kunsens ta' Paul Debattista, anke jekk originarjament l-istess Paul Debattista ma kienx konsapevoli tal-fatt li J & C Contractors kienu krew crane in konnessjoni max-xogħlijiet. U skont il-ftehim verbali li sar quddiem Raymond Gauci, kien Paul Debattista li kellu jhallas għall-kera tal-crane għall-perjodu li x-xogħol dam wieqaf, ħlief, kif ftehm, għall-ewwel tlett ġimgħat, li aċċetta li jagħmel tajjeb għalihom Joseph Chetcuti.

“Għal dawn ir-raġunijiet jirriżultaw fondati t-talbiet tas-soċjetà attriċi in kwantu tallega li l-konvenut kiser il-kundizzjonijiet tal-kuntratt ta' appalt u li għandu jhallasha l-bilanċ tal-prezz dovut lilha għax-xogħlijiet li laħqet esegwiet, u wkoll għad-danni li sofriet bħala konsegwenza li kellha tħallas il-kera tal-crane kollu hi.

“Ammonti dovuti bħala ħlas tax-xogħlijiet li ġew esegwiti u spejjeż oħra:

“Id-Dokument C⁵ fih rendikont tal-ammont ta' **Lm11,489.60** li qed tippretendi s-soċjetà attriċi mingħand il-konvenut:

“Lm1417.11 bilanċ mill-ewwel kont tal-perit: Lm21,417.11⁶

“Lm1211 it-tieni kont tal-perit⁷

“Lm 551 insurance⁸

“Lm 400 permessi mħallsa lill-Kunsill Lokali

“Lm5050.40⁹ Kera tal-crane kemm dam wieqaf

“Lm1500 spejjeż taż-żarmar tal-crane

“Lm 153.40 spejjeż tat-tkissir tal-platform

“Lm1206.68 VAT re kera tal-crane, żarmar tal-crane u tkissir tal-platform

⁵ Fol 140

⁶ Fol 136-138, kont datat 04.07.2005; a fol 103, 104 u 105 jidhru ir-riċevuti tal-VAT li harġet is-soċjeta` attriċi għall-ħlasijiet re “WORKS AT RAHAL GDID” fl-ammonti ta' Lm4,000, Lm6,000 u Lm10,000 rispettivament u għalhekk il-bilanċ huwa ta' Lm1417.11

⁷ Fol 139, kont datat 06.01.2006

⁸ Fol 79 riċevuta, fol 80-102 Contract Works Policy

⁹ Ġie spjegat fuq l-istess dokument li dan l-ammont kien bir-rata ta' Lm140 fil-ġimgħa mindu waqaf ix-xogħol saż-żarmar tal-crane, bl-ewwel 3 ġimgħat imnaqqsa peress li tal-ewwel 3 ġimgħat assumiethom is-soċjeta` attriċi

“Fir-rikors ġuramentat tagħha però hija talbet biss il-ħlas tal-ammonti bilanċjali tax-xogħlijiet li ġew esegwiti u ċċertifikati mill-periti Sant & Mugliette fl-ammont ta’ Lm3500 u d-danni fl-ammont ta’ Lm7982.80 li jidhru li huma marbutin mal-ispejjeż tal-crane li kellha tagħmel tajjeb għalihom hi.

*“Issa fir-rigward tal-prezz bilanċjali, abbażi taż-żewġ kontijiet imsemmija, dan jammonta għal **Lm2628.11** u mhux Lm3500.*

*“Fir-rigward tal-ispejjeż marbutin mat-tower crane, (li s-soċjetà attriċi tidher li qed tirreferi għalihom bħala danni) skont ir-riċevuti maħruġa mill-Y&P Marketing Ltd jidher li l-kera tiegħu bir-rata ta’ Lm140 fil-ġimgħa għaž-żmien li kien wieqaf mill-10.06.2005 sakemm iżżarma fid-09.01.2006 (qabel il-VAT) kien ta’ Lm4280.¹⁰ Jekk jitnaqqsu l-ewwel tlett ġimgħat li kellha tagħmel tajjeb għalihom is-soċjetà attriċi (Lm140x3=420) jiġi li l-ammont li kellu jħallas Paul Debattista kien ta’ Lm3860. L-ammont li tħallas sabiex jiżżarma l-crane (qabel il-VAT) skont ir-riċevuta kien ta’ Lm1271.19. Għalhekk jekk wieħed jgħodd it-Lm3860 u l-Lm1271.19 u jżid l-18%VAT (Lm923.61), jiġi li l-ispejjeż tal-crane li għandu jħallas il-konvenut Paul Debattista jammontaw għal **Lm6054.80**.*

“Fir-rigward tal-insurance u tal-permessi tal-Kunsill, dawn ma jidhrux li ġew mitluba fir-rikors ġuramentat għaliex appartni l-prezz bilanċjali tax-xogħlijiet imwettqa minnha, is-somma li s-soċjetà attriċi qed titlob in linea ta’ danni huwa fl-ammont ta’ Lm7982.80, u jekk wieħed jara l-ammont li qegħda titlob in konnessjoni mal-ispejjeż tal-crane skont id-Dok C dan huwa ta’ Lm7910.48. Għalhekk l-ammont ta’ Lm7982.80 li qegħda titlob bħala danni ċertament li ma jinkludix insurance u permessi tal-Kunsill (li skont l-istess Dok C jammontaw għal Lm951) u għalhekk din il-qorti mhux ser tikkunsidrahom”;

8. Illi l-kumpanija attriċi (minn issa 'l hemm imsejġha “J&C”) ħassitha aggravata mill-imsemmija sentenza u b'Rikors tal-Appell tal-4 ta' April, 2016, u għar-raġunijiet hemm imfissra, talbet li din il-Qorti tirriforma s-sentenza appellata billi tħassarha fejn laqgħet l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni mressqa mill-kumpaniji msejġhin fil-kawża, u ssib ħtija fl-istess kumpaniji u tordna li jħallsu l-ammont lilha dovut solidalment

¹⁰ Ara riċevuti a fol 75 u 76

bejniethom, flimkien mal-imgħax skond il-liġi. Bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-appellati;

9. Illi l-appellati msejħin fil-kawża (minn issa 'l hemm imsejħin “MPD” u/jew “Medart”) ma ressqu ebda Tweġiba għall-appell ta' J&C;

10. Illi l-imħarrek Paul Debattista (minn issa 'l quddiem imsejjaħ “l-appellant”) ukoll ħassu aggravat mill-imsemmija sentenza u b'Rikors tal-Appell imressaq minnu fl-4 ta' April, 2016, u għar-raġunijiet hemm imfissra, talab li din il-Qorti tħassar, tirrevoka jew fin-nuqqas tirriforma s-sentenza appellata billi tilqa' l-eċċezzjonijiet tiegħu, bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra J&C;

11. Illi J&C ma laqgħet qatt in-notifika tar-Rikors tal-appellant u lanqas ma ressqet Tweġiba għall-appell tiegħu;

12. Illi b'degriet tal-4 ta' Mejju, 2021¹¹, din il-Qorti sabet li r-Rikors tal-appellant mar deżert;

13. Rat l-atti kollha tal-kawża;

¹¹ Paġ. 422 tal-proċess

14. Rat il-verbal tas-smigħ tal-25 ta' Mejju, 2021,¹² li bih l-avukati tal-partijiet stqarrew li ma kellhomx sottomissjonijiet xi jżidu ma' dawk li kienu jinsabu fl-atti diġa` u talbu li l-Qorti tgħaddi għall-għoti tas-sentenza fuq l-appell ta' J&C;

15. Rat li l-kawża tħalliet għal-lum għas-sentenza;

Ikkonsidrat:

16. Illi din hija kawża dwar xoljiment ta' ftehim ta' appalt, ħlas ta' bilanċ ta' ammont dovut għal xogħol imwettaq skond l-istess ftehim u kumpens għad-danni mgarrba. J&C tqabbdet mill-appellant biex twettaq xogħlijiet ta' bini b'appalt li sar bil-kitba f'Marzu tal-2005, liema xogħol kellu jsir ġo sit f'Rahaġ Ġdid. Wara li bdiet twettaq l-appalt, twaqqfet mill-awtoritajiet milli tkompli minħabba li x-xogħlijiet ma kinux imħarsa bil-permessi meħtieġa. Wara xhur wieqfa, J&C ma ntalbitx tkompli bix-xogħlijiet u baqgħet ma tħallsix tax-xogħol kollu li kienet wettqet, filwaqt li daħlet fi spejjeż intortament minħabba krejn li kienet kriet mingħand ħaddieħor u li ntrama fuq is-sit. Talbet li l-kommittent appellant jitqies li kiser il-ftehim tal-appalt u li għalhekk il-Qorti tħassar il-ftehim u tikkundanna lill-kommittent iħallasha tax-xogħlijiet li laħqet wettqet u kif ukoll li jagħmel tajjeb għad-danni li ġarrbet minħabba l-ksur tal-ftehim. Is-sidien tas-sit

¹² Paġ. 423 tal-proċess

(MPD u Medart), fuq talba ta' J&C, kienu ssejħu fil-kawża u, fost l-oħrajn, qajmu l-eċċezzjoni preliminari li, fir-rigward tagħhom, l-azzjoni attriċi kienet waqgħet bil-preskrizzjoni. Sadattant, l-appellant kien ressaq kontestazzjoni għall-azzjoni ta' J&C, imma ressaq azzjoni rikonvenzjonali wkoll. L-ewwel Qorti laqgħet l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni mqanqla mill-imsejħin fil-kawża, ċaħdet kemm l-eċċezzjonijiet kif ukoll il-kontro talba tal-appellant, laqgħet it-talbiet ta' J&C kif hemm imfissra u sabet li l-appellant kellu jħallasha l-bilanċ tax-xogħlijiet imwettqa u jagħmel tajjeb għad-danni mġarrba u jħallasha l-ammont ta' danni likwidati;

17. Illi ladarba l-appell imressaq mill-appellant Debattista mar deżert, jifdal biss li din il-Qorti tqis l-appell ta' J&C li jikkonsisti fi **tliet aggravji**: l-ewwel aggravju huwa dwar min għandu jwieġeb għat-talbiet attriċi; it-tieni aggravju jolqot l-eċċezzjoni tal-mogħdija taż-żmien imressqa minn MPD u Medart; u t-tielet aggravju jittratta dwar it-talba għall-imgħax;

18. Illi dwar l-**ewwel aggravju** tagħha, J&C tgħid li l-ewwel Qorti ma kinitx fis-sewwa meta sabet li għat-talbiet tagħha kellu jwieġeb Paul Debattista waħdu. Ittenni li, mill-atti, ħareġ b'mod ċar li fuq il-kuntratt ta' appalt, Debattista kien qed jidher f'isem is-sidien tas-sit – MPD u Medart – u mhux f'ismu personali u għaldaqstant kellhom ikunu l-imsejħin fil-kawża li kellhom iwieġbu solidament ma' Debattista għat-talbiet attriċi;

19. Illi l-Qorti, qabel kull haġa oħra, tqis li jkun xieraq tosserva li l-kawża tinbena kollha kemm hi fuq il-ftehim ta' appalt tat-22 ta' Marzu, 2005¹³, bejn J&C (li għaliha deher Joe Chetcuti) u l-appellant Paul Debattista. Fuq dak il-ftehim, Paul Debattista jidentifika ruħu bħala s-sid tas-sit f'Raħal il-Ġdid bin-numru 126, 126A u 127, ġo Pjazza Paola li fih kellhom isiru x-xogħlijiet appaltati. Fit-tieni lok, fil-mori tal-kawża, issejġu fil-kawża MPD u Medart¹⁴, dawn ta' l-aħħar wara xhieda li ngħatat minn John Debattista li s-sidien tal-proprijeta` fejn kellu jitwettaq il-proġett appaltat huma l-imsejġin imsemmija¹⁵. John Debattista, hu l-imħarek, kien issejjaħ fil-kawża wkoll, imma ressaq eċċezzjoni preliminari li tħarrek għalxejn għaliex ma deherx fuq il-kuntratt ta' appalt għaldaqstant talab li jinħeles mill-ħarsien tal-ġudizzju, kif fil-fatt seħħ meta l-ewwel Qorti laqgħet dik l-eċċezzjoni tiegħu. Min-naħa l-oħra, kemm MPD u kif ukoll Medart ma ċaħdux li kienu s-sidien tas-sit, iżda qalu li l-azzjoni tressqet wara ż-żmien fil-konfront tagħhom billi lahaq għadda ż-żmien tas-sentejn maħsub fl-Artikolu 2149(a) tal-Kodiċi Ċivili. L-ewwel Qorti laqgħet din l-eċċezzjoni preliminari wkoll;

20. Illi, fit-tielet lok, fil-kontro-talba li John Debattista ressaq f'isem ħuh Paul Debattista kontra J&C, din laqgħet, fost l-oħrajn, b'eċċezzjoni li tgħid li ma kellha ebda relazzjoni ġuridika ma' MPD u Medart għaliex il-ftehim

¹³ Dok. "LC2" f'paġ. 166 sa 171 tal-proċess

¹⁴ Ara paġ. 197 tal-proċess

¹⁵ Ara x-xhieda ta' Paul Debattista f'paġ. 195 tal-proċess

li hi laħqet kien ma' Paul Debattista. L-ewwel Qorti qieset din l-eċċezzjoni bħala waħda rrilevanti għaliex il-kontro-talba ma tressqitx mill-imsejħin fil-kawża iżda minn Paul Debattista. Minkejja dan, J&C ma rrinunzjatx għall-eċċezzjoni preliminari tagħha;

21. Illi mill-atti jirriżulta wkoll li MPD hija tabilħaqq is-sid tal-fond 126A¹⁶ u 127¹⁷, Pjazza Paola, Raħal il-Ġdid, fejn kellu jitwettaq ix-xogħol appaltat. Fl-appell tagħha, J&C tişħaq li kien biss wara li kienet miexja l-kawża quddiem l-ewwel Qorti li ntebħet li l-appellant kien qiegħed jidher għal MPD u Medart bħala mandatarju tagħhom u mhux fil-kwalita` personali tiegħu¹⁸;

22. Illi minn dawn l-osservazzjonijiet għaldaqstant joħroġ li, fuq l-istess mertu, J&C tieħu żewġ linji ta' difiża kontra xulxin u ma joqogħdux flimkien: fil-kawża rikonvenzjonali li ngabet kontra tagħha tgħid li taf biss lil Paul Debattista, filwaqt li fil-kawża li fetħet hi kontra l-istess Paul Debattista, trid li jwieġbu MPD u Medart billi tgħid li Paul Debattista kien qed jaġixxi f'isimhom. F'dan l-ewwel aggravju, J&C tişħaq li hija saret taf bil-kumpaniji msejħin fil-kawża biss fil-mori tal-kawża u kien għalhekk li talbet s-sejħa tagħhom. Iżda dan ma jispjegax kif imbagħad baqgħet ittenni l-ewwel eċċezzjoni tagħha fl-azzjoni rikonvenzjonali;

¹⁶ Ara paġ. 282 tal-proċess

¹⁷ Ara paġ. 280 tal-proċess

¹⁸ Ara Rikors tal-Appell ta' J&C f'paġ. 394 – 5 tal-proċess

23. Illi l-Qorti tqis li dan l-argument ta' J&C biex issejjes l-ewwel aggravju tagħha jaf jiswielha ta' ħsara għaliex bih tista' titlef il-qaleb u l-gbejna. Minkejja li fir-Rikors tal-Appell tagħha J&C ssemmi bosta dispożizzjonijiet mil-liġi li titkellem fuq il-Mandat¹⁹, jidher li nsiet prinċipju ewlieni ta' dak l-istitut tad-dritt. Jekk inhu minnu (kif trid J&C) li l-appellant Paul Debattista kien qiegħed jidher fuq il-ftehim tal-appalt bħala mandatarju ta' MPD u Medart, il-kawża ewlenija ma setgħetx titressaq kontra Paul Debattista, għaliex il-liġi trid li l-pretensjonijiet jitressqu kontra l-mandant u mhux kontra l-mandatarju²⁰. Huwa mgħallem ukoll, u ngħad kemm-il darba f'bosta sentenzi, li s-sejha fil-kawża ma ssirx biex jidhol fil-kawża xi ħadd li jmissu tħarrek mill-ewwel minflok il-parti mħarrka ħażin. Mela, jekk J&C għadha tishaq li MPD u Medart iridu jwieġbu għall-pretensjonijiet tagħha, ma tistax tippretendi li dan isir solidalment mal-appellant "mandatarju";

24. Illi l-Qorti tifhem x'seta' wassal lil J&C tiegħu dan l-atteggjament, u qari tal-atti tal-kawża jitfgħu dawl x'aktarx ċar fuq ir-raġunijiet ta' din l-għażla. Imma l-aggravju jibqa' marbut mal-kwistjoni ta' min huwa l-kontradittur legittimu ta' azzjoni dwar appalt u l-ksur tiegħu. Il-qofol tal-kwistjoni – u li l-ewwel Qorti afferrat sewwa – kien l-effett tar-rabta kuntrattwali maħluqa bil-ftehim tal-appalt u min tassew kien marbut b'dak

¹⁹ Paġ. 397 tal-proċess

²⁰ Art. 1866 tal-Kap 16

il-ftehim. Ir-rabta ġuridika li tinġoloq minn ftehim ta' appalt hija waħda personali b'mod li titnissel preżunzjoni *iuris tantum* li min kien qiegħed jikkontratta għamel hekk f'ismu personalment. Biex dik il-preżunzjoni titwaqqa', min jallega li persuna kienet qiegħda tiftiehem għal ħaddieħor irid juri li l-parti l-oħra wkoll kienet taf b'dan²¹. Minbarra dan, għalkemm hu minnu li tnejn jistgħu jiftehmu bejniethom u jhallu wħud mill-obbligi taħt dak il-ftehim tagħhom biex jitwettqu minn terz, ftehim bħal dan ma jgħibx li t-terz sar parti fil-kuntratt jew li twassal biex dak it-terz jintrabat li jhallas lill-kreditur dak li kellu jithallas mid-debitur veru tal-obbligazzjoni²²;

25. Illi ngħad ukoll li l-piż tal-prova li min ikkuntratta jkun għamel hekk f'isem ħaddieħor jaqa' fuq min jagħmel allegazzjoni bħal din²³ u jgħid li kien qiegħed jidher fuq negozju f'isem ħaddieħor²⁴. F'każ ta' dubju, il-mandat għandu jiġi eskluż u applikati l-prinċipji ewlenin fuq imsemmija, fosthom u mhux l-anqas dak li l-kuntratti għandhom jiġu segwiti bil-bona fidi²⁵. Il-fatt li l-ewwel Qorti laqgħet it-talbiet ta' J&C biex jissejġu fil-kawża MPD u Medart ma jfissirx li b'daqshekk biss dawk iż-żewġ kumpaniji saru l-kontraditturi leġittimi tal-azzjoni ewlenija ta' J&C;

²¹ App. Civ. 6.10.1999 fil-kawża fl-ismijiet *Formosa et noe et v. Felice* (Kollez. Vol: LXXXIII.ii.358)

²² App. Civ. 30.3.2001 fil-kawża fl-ismijiet *Lino Chircop v. Direttur tal-Kuntratti et.*

²³ Kumm. 27.4.1992 fil-kawża fl-ismijiet *Ċilia noe v. Scicluna* (Kollez. Vol: LXXVI.iv.673)

²⁴ App. Inf. PS 19.10.2005 fil-kawża fl-ismijiet *Borg Cold Stores (Import & Distribution) Ltd v. Mario Pickard et pro et noe*

²⁵ Art. 993 tal-Kap 16

26. Illi din il-Qorti, f'materja ta' appalti u min iwieġeb għalihom, ġeneralment ġibdet il-linja msemija hawn fuq u saħqet li *"kull persuna kellha titqies u tiġi preżunta li qed tikkuntratta f'isimha proprju, sakemm ma tkunx fi żmien opportun, avzat lill-kontraenti l-oħra li magħha tkun qed tikkuntratta, li hi kienet hekk qed tagħmel f'isem ħaddiehor. ... salv prova kuntrarja ir-relazzjoni ġuridika li tinħoloq bi ftehim ta' appalt, kienet waħda personali mhux relatata mal-fond u konsegwentement il-preżunzjoni "iuris tantum" kellha tkun illi min jikkuntratta kien qiegħed jikkuntratta f'ismu personalment. Prova kuntrarja naturalment kellha tispetta lill-persuna li kien qed jidher f'isem u għan-nom ta' persuna oħra. Dan mhux biss kellu jipprova li hu kien qiegħed jaġixxi bħala mandatarju ta' ħaddiehor imma wkoll kellu jipprova illi tali fatt kien ġie a konossenza tal-persuna li magħha ikun qiegħed jikkuntratta u dana sal-mument meta l-ftehim ikun ġie finalizzat".omissis.....* "Sewwa jingħad li l-prova meħtieġa biex tiġi newtralizzata din il-preżunzjoni "iuris tantum" tvarja sewwa minn każ għal ieħor. Jispetta lill-ġudikant li jiżen iċ-ċirkostanzi ta' kull każ biex jasal għall-konvinċiment jekk kellux jew le ikun apparenti illi xi parti kienet qed tidher in rappreżentanza ta' ħaddieħor. Ċerti każijiet huma ovvjji, oħrajn mhux daqshekk ovvjji. Fejn hemm dubbju pero', wieħed kellu jippreżumi illi l-persuna li qed tikkuntratta kienet hekk qed tagħmel f'isimha proprju"²⁶;

²⁶ App. Ċiv. 5.10.2001 fil-kawża fl-ismijiet **Bonsons Limited v. Catherine Galea** u App. Ċiv. 14.12.2018 fil-kawża fl-ismijiet **Raymond Bartolo et pro et noe v. Frank Cachia pro et noe**

27. Illi jekk dan it-tagħlim jintuża għall-każ li l-Qorti għandha quddiemha, mill-atti joħroġ li qabel ma gie ffirmat il-ftehim tal-appalt bejn J&C u l-appellant Debattista, dan tal-aħħar ma qal xejn li kien qed jidher f'isem il-kumpaniji msejħin fil-kawża. J&C nnifisha tistqarr li kien biss fil-mori tal-kawża – u jiġifieri żmien wara li kienet daħlet fil-ftehim tal-appalt – li ntebħet li MPD u Medart setgħu kienu mdaħħla fl-appalt. Minn din l-istqarrija nnifisha toħroġ waħeda l-konklużjoni li r-relazzjoni ġuridika maħluqa bil-ftehim kienet bejnha u Debattista u huwa kien qed jidher biss f'ismu. Għalhekk huwa l-appellant waħdu li jrid iwieġeb għall-pretensjonijiet ta' J&C f'din il-kawża;

28. Illi huwa minnu li l-ewwel Qorti ma ħelsitx formalment lil MPD u Medart mill-ħarsien tal-ġudizzju, għaliex kienet laqgħet l-eċċezzjoni preliminari tagħhom tal-preskrizzjoni. Madankollu, meta dik il-Qorti qieset il-mertu tal-każ sabet li għall-pretensjonijiet ta' J&C kellu jwieġeb biss l-appellant Debattista, u għalhekk implicitament ħelsithom mill-ħarsien tal-ġudizzju għaliex ma dehrilhiex li kienu l-kontraditturi leġittimi tal-pretensjonijiet attriċi. Kemm hu hekk, l-ewwel aggravju ta' J&C jinbena sewwasew fuq dik il-kostatazzjoni. Għalhekk, minn dan kollu joħroġ li l-ewwel aggravju ta' J&C ma jistax jintlaqa' billi l-prinċipji legali tal-*prestanome* ma jgħoddux għal dan il-każ;

29. Illi bit-**tieni aggravju** tagħha J&C tgħid li l-ewwel Qorti ma kinetx fis-sewwa meta laqgħet l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni mressqa mill-kumpaniji msejġha fil-kawża. Dan l-aggravju ma jidhirx li għad fadallu siwi, ladarba l-Qorti ma laqgħetx l-ewwel aggravju. Jekk ir-rabta ġuridika mnissla bil-ftehim tal-appalt kienet waħda diretta bejn J&C u l-appellant Debattista, jiġi li kemm MPD u kif ukoll Medart ma kellhomx iwieġbu għall-pretensjonijiet attriċi ta' J&C u, f'dak ir-rigward, l-ewwel eċċezzjoni tagħha għall-azzjoni rikonvenzjonali tal-appellant Debattista tagħmel sens. Imma din tolqot ukoll l-eċċezzjonijiet l-oħrajn imqajma minn MPD u Medart u kienu huma waħedhom li qajmu l-eċċezzjoni li l-azzjoni ta' J&C waqgħet bil-preskrizzjoni u li dik l-eċċezzjoni qajmuha biss safejn jirrigwarda lilhom infushom;

30. Illi għalhekk, il-Qorti ma għandhiex għalfejn tqis is-siwi tat-tieni aggravju għaliex, ukoll kieku dak l-aggravju kien mistħoqq, ma jibdel xejn mill-finalita` tas-sentenza appellata u kif inqatgħet;

31. Illi bit-**tiolet aggravju** tagħha J&C tgħid li l-ewwel Qorti fis-sentenza appellata naqset li tqis it-talba tagħha għall-ħlas ta' imgħax. Hija tishaq li dik it-talba kienet ressqitha fl-att li bih fetħet il-kawża u l-mixi tal-imgħaxijiet hija l-konsegwenza legali tal-għamla kummerċjali tal-obbligazzjoni li nħalqet bil-ftehim tal-appalt²⁷. Minbarra dan, kienet talbet

²⁷ Art. 1141(1) tal-Kap 16

mingħand l-appellant Debattista somom preċiżi kemm dwar il-bilanċ tax-xogħlijiet imwettqa u mhux imħallsa u kif ukoll tad-danni minnha pretiżi u għalhekk ma kinux talbiet “*da liquidarsi*”;

32. Illi minn qari tar-Rikors Maħluf li bih infetħet l-azzjoni ewlenija ta’ J&C jirriżulta li hija tabilhaqq talbet ammont preċiż dwar il-bilanċ tax-xogħlijiet mhux imħallsin sa dakinhar (it-tielet u r-raba’ talbiet attriċi), u ammont preċiż tad-danni li hija kienet tqis li ġarrbet (il-ħames u s-sitt talbiet attriċi). Joħroġ ukoll li, minbarra l-ispejjeż, talbet il-ħlas tal-imgħax legali dekorribbli minn dakinhar li ntbagħtet ittra legali f’Jannar tal-2006. L-ewwel Qorti, filwaqt li sostanzjalment laqgħet it-talbiet attriċi kif hemm imsemmija, laqgħet ukoll it-talba għal ħlas tal-ispejjeż, iżda s-sentenza appellata ma tgħid xejn dwar it-talba għall-imgħax;

33. Illi din il-Qorti jidhrilha li meta l-ewwel Qorti laqgħet it-talbiet attriċi, hija kienet qed tilqagħhom kollha kif dedotti, magħduda għaldaqstant it-talba għal imgħax legali. Li kieku l-ewwel Qorti naqset tassew li tipprovdi dwar it-talba tal-mixi tal-imgħaxijiet, l-appell ma kienx ir-rimedju xieraq biex J&C tikseb il-kundanna tal-ħlas tagħhom billi mhux mogħti jedd ta’ appell “*ab omissa decisione*”²⁸. Mill-apprezzament li l-ewwel Qorti għamlet fis-sentenza appellata dwar il-mertu tal-każ, joħroġ ċar li hija ffokat fuq l-aspetti essenzjali tal-kuntratt tal-appalt u dan jgħodd fih l-

²⁸ Art. 235 tal-Kap 12

aspetti kummerċjali ta' dik ir-rabta, ladarba l-appalt kien jirrigwarda ntrapriża li għandha x'taqsam ma' żvilupp ta' mmobbli u bini²⁹. Dak iġib miegħu l-effett li n-nuqqas ta' twettiq ta' dak in-negozju kummerċjali jnissel awtomatikament il-mixi tal-imgħax b'seħħ minn dakinhar li l-obbligazzjoni kellha tiġi eżegwita;

34. Illi dan l-aggravju għalhekk kien meħtieġ biss għaliex is-sentenza appellata ma fissritx minn meta kellu jibda miexi l-imgħax dovut. Huwa minnu li, kif għadu kif ingħad, f'obbligazzjoni ta' sura kummerċjali bħalma kien il-ftehim tal-appalt mertu tal-każ, l-imgħax jibda miexi minn meta kellha titwettaq l-obbligazzjoni. Madankollu, l-azzjoni attriċi ma kinitx limitata biss għall-ħlas bilanċjali tax-xogħlijiet imwettqa u mhux imħallsa, imma wkoll tad-danni kuntrattwali mnissla min-nuqqas ta' twettiq tal-kuntratt min-naħa tal-appellant Debattista. J&C kienet speċifika fit-talba tagħha minn meta kienet qiegħda titlob il-ħlas tal-imgħax u rabtet dik it-talba mad-data ta' ittra nterpellatorja li hija tgħid li bagħtet lill-appellant (u lil ħuh) f'Jannar tal-2006³⁰;

35. Illi l-Qorti madankollu, ma tistax toqgħod fuq dik id-data biex tistabilixxi l-jum minn meta kellu jibda miexi l-imgħax favur J&C. Dan mhix qiegħda tagħmlu kapriċċożament. Fl-ewwel lok, il-Qorti ma tistax toqgħod fuq dik l-ittra bħala prova ammissibbli minħabba li ntbagħtet lid-

²⁹ Art. 5(ħ) tal-Kap 13

³⁰ Dok "JC5" f'paġ. 22 tal-proċess

destinatarju “bla preġudizzju”. Fit-tieni lok, ukoll kieku dik l-ittra kienet prova ammissibbli, ma kienet issemmi xejn dwar kemm kienet il-pretensjoni tad-danni, għaliex f’dak ir-rigward il-pretensjoni għad-danni kienet biss riservata. Fit-tielet lok, J&C ma wrietx li hija kienet interpellat lill-appellant Debattista b’att ġudizzjarju qabel fetħet il-kawża³¹;

36. Illi, fid-dawl ta’ dawn il-kunsiderazzjonijiet, il-Qorti sejra tiċċara s-sentenza appellata f’dan ir-rigward billi tgħid li l-imgħax fuq is-somom likwidati favur J&C f’dik is-sentenza għandhom jitqiesu li bdew mexxin minn dakinhar li l-appellant Debattista laqa’ n-notifika tal-atti tal-kawża ewlenija mressqa minn J&C li, mill-atti, jidher li seħħ fit-30 ta’ Marzu, 2006³²;

37. Illi għaldaqstant hija sejra tilqa’ dan l-aggravju f’dan is-sens biss għal skop ta’ kjarifika;

Deċide:

38. Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta’ u tiddeċiedi billi:

Tastjeni milli tqis l-appell imressaq mill-imħarrek Paul Debattista billi mar deżert;

³¹ Art. 1141(2) tal-Kap 16

³² Ara r-riferta f’paġ. 23 *tergo* tal-proċess

Tiċhad l-appell imressaq mill-kumpanija attriċi J&C Contracts Limited bħala mhux mistħoqq fil-fatt u fid-dritt u għalhekk tikkonferma s-sentenza mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-14 ta' Marzu, 2016, fil-kawża fl-ismijiet premessi, u dan billi tippreċiża li l-imgħaxijiet legali fuq is-somom likwidati f'dik is-sentenza favur l-appellanti J&C Contracts Limited għandhom jitqiesu li bdew mexjin mit-30 ta' Marzu, 2006, sal-jum tal-ħlas effettiv; u

Tordna li fiċ-ċirkostanzi **l-ispejjeż ta' dan l-appell** għandhom jibqgħu bla taxxa bejn il-partijiet, filwaqt li **l-ispejjeż tal-ewwel istanza** jithallsu kif ordnat fis-sentenza appellata.

Mark Chetcuti
Prim Imħallef

Joseph R. Micallef
Imħallef

Tonio Mallia
Imħallef

Deputat Registratur
da